

Pasi Ilmari Jääskeläinen
DOMBVÁROSI REJTEKJÁRATOK

Fordította Bába Laura

Pasi Ilmari Jääskeläinen

DOMBVÁROSI REJTEKJÁRATOK

TYPOTEX

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez.
Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető
felelőssé az abban foglaltak bármilyen felhasználásáért.

A könyv megjelenését támogatta a Finnish Literature Exchange.

Harjukaupungin salakäytävät

© Pasi Ilmari Jääskeläinen, 2010

First published by Atena Kustannus, Finland, 2010

Published by agreement with the Kontext Agency

Hungarian translation © Bába Laura, 2020

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2020

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

ISSN 2064-2989

ISBN 978 963 493 112 6

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu

és a facebook.com/typotexkiado oldalakon értesülhet.

Typotex Kiadó

Alapította Votisky Zsuzsa, 1989

A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: Németh Kinga

Főszerkesztő: Horváth Balázs

Felelős szerkesztő: Tórk Rita

Tördelés: Janković Milán

Borítóterv: Nagy László

Készült a Pauker Nyomdában

Felelős vezető: Vértes Gábor

Severi Jiminek, aki közben érkezett.

*Köszönöm Ilonának az időt, amit az írásra fordíthattam,
Johanna V-U-nak a jyväs kyläi történeteket, Mongúz Anninak
a ruhát, Emu Mariának az irodalmi sétákat és Morpheusznak a
rejtekjáratokról szóló álmokat.*

A Facebook egy internetes közösségi hálózat, amely a barátokat, a munka- és diáktársakat, valamint a hétköznapi ismerősöket köti össze egymással. Tagjai a barátaikkal való kapcsolattartásra, képek feltöltésére, linkek és videók megosztására használják, valamint arra, hogy többet is megtudjanak ismerőseikről. Nagy vonalakban az oldal arra kínál lehetőséget, hogy felhasználói személyes profilt hozzanak létre, blogot írjanak, valamint kapcsolatot tartsanak az ismerőseikkel. A Facebookot az azonos nevet viselő vállalkozás működteti az egyesült államokbeli Kalifornia szövetségi államban található Palo Altóból.

A hálózatot jelenlegi vezérigazgatója, Mark Zuckerberg alapította a Harvard egyetemi kampuszán. A vállalat több mint 350 alkalmazottat foglalkoztat. A portál tulajdonosa a Facebook Inc., 2008 júniusában több mint 70 millió felhasználója volt, és naponta mintegy 14 millió új képet töltek fel rá.

wikipedia.fi (2008)

ELSŐ RÉSZ

I

Az őszi esők idején Olli Suominen kiadóvezető sorra vásárolta és hagyta el Jyväskylä-szerte az esernyőket. Figyelmetlenségéből egy filmklubba is belépett.

A téli szezonban húsz klasszikus alkotás szerepelt műsoron. François Truffaut szeptember elején játszott *Jules és Jim*je nagy hatással volt Ollira. Utána szórakozásból Jeanne Moreau arcvonásait kereste a nőkön, akikkel az utcán, a könyvkiadóban vagy az egyházi képviselő-testületben találkozott. Eközben egymás után veszítette el az esernyőket, volt, hogy egy nap hármat is.

Egy októberi napon Olli az irodájában ülve almát rágcsált, közben el-elbóbiskolt, mígnem telefoncsörgés riasztotta fel álmából. A németországi könyvvásáron való részvétel miatt hívták. Az ablakon túl ázottan derengett a Kirkkopuisto, az emberek sietős léptekkel vágtak át a parkon. A beszélgetés után Olli megette az alma maradékát, és próbálta felidézni magában az álmát, de csak a melankolikus utóérzet maradt meg belőle, ugyanaz, amely már nem egy reggelen a kedélyállapotára telepedett.

Hangulata akkor tetőzött, amikor ugyanaznap este a *Tiltott játékok* ment a filmklubban: Clément alkotásában egy árva kislány és egy parasztfiú barátságot köt a háborús Franciaországban, közösen állattemetőt alapítanak, majd végül kénytelenek elválni egymástól. Olli egy ideig ellenállt, ám végül megadta magát a könnyeknek.

Később otthon Olli felesége, Aino Suominen – tanítónő és anya – furcsállta férje vöröslő szemét. Olli arra fogta, hogy elkapta a metsző szél a dombtetőn.

A filmklubba a Facebookhoz való csatlakozásának folyamányaként lépett be. Ennek egyéb következményei is lettek. Később, amikor a dolgok durván kizökkentek a kerékvágásból, egy emlék villant Olliba:

Jegyző nagyapjával a Tuomiojärvi partján állnak, és ő köveket dobál a tóba. A szél a nyílt víz felé sodorja a csobbanásokat, a megszűni csónakok irányába. Olli didereg, pedig július vagy augusztus van. Fogynak a szünidő napjai, a nyár kezd szürke gombóccá zsugorodni, mint a pók, melyet Olli véletlenül megölt nagyapja dolgozószobájában.

Nagyapja a vízben szétterjedő karikákat nézni. Nyakkendője csapkod a szélben. Egész nap hallgatag volt, de most elmosolyodik, és az Olli kezében lévő kavicsra mutatva megjegyzi: – Nincs is ám olyan apró cselekedet, amelynek ne lennének önmagán túlmutató következményei.

Az emlék végén a kisfiú Olli kiejti kezéből a köveket, és a nagyapjára néz.

Olli azután kötött ki a Facebookon, hogy a nyáron e-mailt kapott egy berlini kollégájától. *Check out my Facebook profile. I set up a Facebook profile with my pictures, videos and events and I want to add you as a friend so you can see it. First, you need to join Facebook! Once you join, you can also create your own profile. Thanks, Dieter.*¹

A könyvkiadás világában az embernek muszáj elérhetőnek lennie, így aztán Olli regisztrált a közösségi oldalra, és egy fél munkanapot töltött azzal, hogy létrehozza a profilját.

Nem érdekelték a vámpiros játékok, a közvélemény-kutatások,

¹ Nézd meg a Facebook-profilomat. Létrehoztam a saját oldalamat, feltöltöttem a képeimet, a videóimat meg az eseményeimet, és szeretnék hozzáadni az ismerőseimhez, hogy te is lásd. Ehhez először csatlakoznod kell a Facebookhoz! Ezután te is elkészítheted a saját profilodat. Köszönettel, Dieter.

a gyermekes tesztek és a virtuális kertek. Az sem hozta lázba, hogy semmiségeket írogathat az ismerősei üzenőfalára, vagy hogy ajándék gyanánt képecskéket küldözgethet. Leginkább ügyintézésre használta a Facebookot, amelyet az internetkorszak telefonkönyveként és kommunikációs eszközeként kiválónak talált.

Szeptember végén a Facebookon kapott meghívást a filmklubba. Az üzenet szerint a klub egy videótéka alagsorában működött a Kauppakatun, Jyväskyläben. Olli korábban néhányszor már találkozott a klub vezetőjével, aki éveken át egy közép-finnországi kisváros lelkészeként szolgált, aztán örökséghez jutott, otthagya a hivatalát, kilépett az egyházból, és alapított egy videókölcsozót.

A férfi annak idején úgy magyarázta Ollinak, hogy elvesztette a hitét, de a klasszikus filmekben újra rátalált Istenre.

Ollinak nemigen volt ideje moziba járni, de az illendőség kedvéért beírta az időpontot és a címet a naptárába, majd végül mégiscsak megjelent a helyszínen, miután azt hitte, hogy valami fontos, az egyházi képviselő-testület ügyeit érintő összejövetelről van szó.

A sötét teremben megteltek a helyek. Lépések. Suhogás. Aztán: csend. Csak a nézők lélegzetvétele hallatszott, meg az esernyő csöpögése. Mikor Olli rájött a tévedésére, távozni akart, de abban a pillanatban fény árasztotta el a vetítövásznat, és hangok töltötték meg a termet.

Elindult Fellini *Édes élete*.

Február 14-e Finnországban a barátok napja, és aznap Olli új Facebook-ismerősre tett szert. E-mailben kapta az értesítést: *Kerttu added you as a friend on Facebook. We need to confirm that you know Kerttu in order for you to be friends on Facebook.*²

² Kerttu ismerősnek jelölt a Facebookon. A megerősítésre van szükség, hogy Kerttu valóban az ismerősöd.

A link egy homályos profilképre vezetett.

Ollinak már 324 ismerőse volt a Facebookon, ám híján volt a jó arc- és névmemóriának. A kiadói, valamint az egyházi képviselő-testületi munkája mellett számos egyesületnek és bizottságnak is tagja volt. Elvileg több száz, ha nem több ezer embert ismert, noha a legtöbbször túlságosan is hasonlított egymásra. Nem tudta, valóban volt-e már valamilyen kapcsolata mindenkivel, akit a Facebookon ismerőseként visszaigazolt. Ezért aztán érthető volt, hogy nem azonosította be élete első nagy szerelmét, aki most a hálózaton keresztül rátalált.

Olli hozzáadta a Facebook-ismerőseihez Kerttut.

Áprilisban rengeteg teendő akadt. Olli kénytelen-kelletlen rádöbent, hogy csak szőrmentén foglalkozik a gyermekkönyvkiadással. Korgott a gyomra a büntudattól, különösen a megbeszéléseken.

A többiek úgy tettek, mintha nem vennék észre. A nyugati udvariasság megkövetelte, hogy az ember figyelmen kívül hagyja az olyan hétköznapi, ám nem túl esztétikus jelenségeket, mint a pattanások, a kiütések, az emésztéshez kapcsolódó hangok és a természetes testszagok. Amikor egy alkalommal olyan hangosan kordult meg Olli gyomra, hogy mindenki elhallgatott és ránézett, aztán önnön tapintatlansága miatt elszörnyedve lesütötte a tekintetét, Olli zavarba jött. Ujjai mögé bújt, úgy tett, mintha a homlokát maszírozná.

Éjjelente Olli melankóliarohamokra ébredt. Napközben el-elbóbiskolt. Az egyik ebédszünetben az íróasztalánál ülve aludt el. Mikor felébredt, megkívánt egy kis körtét, így felkelt az asztaltól, hogy kimenjen a Mestarin Herkkuba gyümölcsért.

De akkor kopogtak az ajtaján. Maiju Karikko irodalmi szerkesztő lépett be egy kéziratköteget ölelve, Olli pedig sóhajtván visszatelepedett a székébe.